

نقد آراء خاورشناسان با تکیه بر علوم قرآنی

مؤلف:

طاهر رحیم پور ازغدی

عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

با مقدمه سید حسین سیدی

عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

سرشناسه	: رحیم‌پور ازغدی، طاهره، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: نقد آراء خاورشناسان با تکیه بر علوم قرآنی / مولف طاهره رحیم‌پور ازغدی
مشخصات نشر	: مقدمه سیدحسین سیدکی
مشخصات طاهری	: مشهد: انتشارات مرنذیر، ۱۴۰۰
شابک	: ۳۱۷ص.
وضعیت فهرست نویسی	: 978-600-106-763-1
یادداشت	: فیبا
یادداشت	: چاپ قبلی: انتشارات ۱۱۰ [صد و ده]، ۱۳۹۵.
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۲۰۳] - ۲۱۷؛ همچنین به صورت زیرنویس.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: قرآن -- تحقیق
موضوع	: Qur'an -- Research
موضوع	: قرآن -- دفاعیه‌ها و ردیه‌ها
موضوع	: Qur'an -- Apologetic works
موضوع	: خاورشناسان -- دیدگاه درباره قرآن
موضوع	: Middle East specialists -- Views on the Qur'an
شناسه افزوده	: سیدی، سیدحسین، ۱۳۴۱ -، مقدمه نویسنده
رده بندی کنگره	: BP۶۵/۳
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۴۵۱۷۹۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

نشر مرندیز

نقد آراء خاورشناسان با تکیه بر علوم قرآنی

مؤلف: طاهره رحیم پور ازغدی

با مقدمه : سیدحسین سیدی

چاپ: دقت / نوبت چاپ: دوم (چاپ اول ویرایش جدید) ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۱-۷۶۳-۱۰۶-۶۰۰-۹۷۸

دفتر نشر: مشهد - خیابان آبکوه ۷ - دانشسرای ۸ - شماره ۹۰

تلفن: ۰۵۱-۳۷۲۷۴۷۶۵ | دورنگار: ۰۵۱-۳۷۲۵۱۳۰۲

تمام حقوق چاپ و نشر این اثر طبق قرار داد محفوظ است و هر گونه چاپ و تکثیر از محتویات این کتاب بدون اجازه کتبی ممنوع است.

منتظران به موجب قانون حمایت از حقوق مولفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار میگیرند.

قیمت: ۷۵,۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۱۲.....	مقدمه.....
۲۴.....	پیشگفتار.....
۳۱.....	فصل اول استشرق و دوره‌های آن.....
۳۱.....	مفهوم لغوی و اصطلاحی شرق شناسی.....
۳۱.....	بررسی واژگان استشرق.....
۳۳.....	پیشینه تاریخی شرق شناسی.....
۳۵.....	شرق شناسی قبل از اسلام.....
۳۶.....	شرق شناسی پس از اسلام.....
۳۹.....	انتقال علوم و تمدن اسلامی به غرب.....
۳۹.....	چاپ و نشر کتاب‌های اسلامی و ضد اسلامی.....
۴۰.....	آغاز استشرق علمی.....
۴۱.....	سخن پایانی.....
۴۳.....	فصل دوم دیدگاه متفکران اسلامی در مورد استشرق.....
۴۳.....	مقدمه.....
۴۵.....	مکتب استشرق علمی.....
۴۷.....	فصل سوم دیدگاه مستشرقین در مورد قرآن.....
۴۷.....	دیدگاه خاورشناسان درباره قرآن.....
۵۳.....	فصل چهارم گستره‌ی فعالیت مستشرقان.....
۵۴.....	تأسیس مرکز مطالعات در کشورهای اسلامی و غیر اسلامی.....
۵۶.....	میزان تألیف و انتشار کتاب‌ها و مقالات.....

۵۷.....	نشریات.....
۵۹.....	همایش‌های شرق شناسی بین الملل.....
۶۰.....	تأسیس مدارس دولتی و بیمارستان‌های مجهز برای مسلمانان به ویژه حجاج.....
۶۳.....	فصل پنجم حوزه‌های قرآن پژوهی مستشرقان
۶۳.....	بطرس.....
۶۴.....	آبراهام هنکلمان.....
۶۴.....	لودویجوماراتشی.....
۶۴.....	تاریخ چاپ قرآن کریم.....
۷۲.....	چاپ قرآن کریم.....
۷۳.....	معجم نگاری موضوعی قرآن.....
۷۵.....	معجم‌نگاری لفظی.....
۷۷.....	نقد و بررسی دایره المعارف قرآن لندن.....
۸۳.....	تصحیح و احیای نسخه‌های خطی قرآن و چاپ آنها.....
۸۷.....	فصل ششم تحلیل رویکرد خاورشناسان به قرآن
۸۷.....	تاریخ قرآن.....
۸۹.....	نزول قرآن.....
۹۱.....	دیدگاه وایل.....
۹۳.....	دیدگاه نولدکه.....
۹۷.....	دیدگاه بلاشر.....
۹۸.....	دیدگاه سایر مستشرقان.....
۹۹.....	دیدگاه گریم.....
۹۹.....	دیدگاه بل.....

- ۱۰۱..... دیدگاه مویر
- ۱۰۲..... دیدگاه هرشفلد
- ۱۰۳..... تعارض سوره‌های مکی و مدنی در اسلوب
- ۱۰۴..... تعارض سوره‌های مکی و مدنی در لحن
- ۱۰۷..... نتیجه‌گیری
- ۱۰۹..... جمع قرآن
- ۱۱۰..... انواع رویکردهای مستشرقان به جمع قرآن
- ۱۱۰..... مطالعات جدلی
- ۱۱۰..... مطالعات تاریخ محورانه
- ۱۱۳..... رویکرد اثبات گرایانه
- ۱۱۷..... رویکرد فرهنگ محور
- ۱۱۸..... بررسی و نقد آراء مستشرقان پیرامون جمع قرآن
- ۱۱۸..... آراء نولدکه پیرامون جمع قرآن
- ۱۱۸..... نولدکه و زمان جمع قرآن
- ۱۲۰..... نولدکه و مصحف امام علی علیه السلام
- ۱۲۲..... نولدکه و زمان توحید مصاحف
- ۱۲۴..... آراء بلاشر پیرامون جمع قرآن
- ۱۲۴..... بلاشر و جمع قرآن در زمان پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۱۲۸..... بلاشر و جمع قرآن در زمان ابوبکر
- ۱۳۲..... بلاشر و جمع قرآن در زمان عثمان
- ۱۳۵..... قراءات قرآن
- ۱۳۵..... بررسی و نقد آراء مستشرقان پیرامون قراءات قرآن

۱۳۶	دیدگاه گلذیهر.....
۱۳۹	دیدگاه بلاشر.....
۱۴۲	دیدگاه نولدکه.....
۱۴۴	انگیزه مستشرقان در دامن زدن به مسأله اختلاف قراءات.....
۱۴۶	نسخه شناسی قرآن.....
۱۴۸	تحریف قرآن.....
۱۵۰	تحریف عام قرآن در طول تاریخ اسلامی.....
۱۵۴	تحریف عام به واسطه زیاد شدن به قرآن.....
۱۵۷	تحریف عام به واسطه تبدیل و تغییر قرآن.....
۱۶۰	تحریف خاص برخی گروهها و مذاهب.....
۱۶۰	معتزله و تحریف قرآن.....
۱۶۰	خوارج و تحریف قرآن.....
۱۶۱	شیعه و تحریف قرآن.....
۱۶۲	اهل سنت و تحریف قرآن.....
۱۶۲	نقد دیدگاه مستشرقان پیرامون تحریف.....
۱۶۳	گواهی تاریخ.....
۱۶۵	تواتر قرآن.....
۱۶۶	اعجاز قرآن.....
۱۶۹	ضمانت الهی.....
۱۷۰	عرضه ی روایات بر قرآن.....
۱۷۱	نصوص اهل بیت.....
۱۷۳	نظر علمای بزرگ شیعه.....

۱۷۷		مصادر قرآن از نگاه مستشرقان
۱۷۹		دیدگاه مستشرقان پیرامون مصادر قرآن
۱۷۹		صرع و بیماری
۱۸۰		تجلی نفسی
۱۸۱		نبوغ ذاتی
۱۸۲		فرهنگ و عقائد عرب جاهلی
۱۸۳		حنفاء
۱۸۵		شعراء
۱۸۶		شیاطین
۱۹۰		کتاب آسمانی سایر ادیان
۱۹۲		تأثیرپذیری از تورات
۱۹۸		تأثیرپذیری از انجیل
۲۰۱		منشأ الهی و غیر وحیانی
۲۰۲		منشأ الهی و وحیانی
۲۰۴		نقد دیدگاه مستشرقان پیرامون مصادر قرآن
۲۰۵		نقد عام
۲۰۶		ادله درون دینی
۲۰۹		ادله برون دینی
۲۱۱		نقد خاص
۲۴۴		اعجاز قرآن
۲۴۶		شبهات مستشرقان در اصل معجزه بودن قرآن
۲۴۶		جمع آوری متون ادبی به عنوان همانندی برای قرآن

۲۴۸		ساختن سوره‌های جعلی
۲۵۸		شباهت مستشرقان پیرامون وجوه اعجاز قرآن
۲۵۸		مستشرقان و اعجاز ادبی قرآن
۲۶۴		مستشرقان و اعجاز تشریعی قرآن
۲۶۶		اعتراف به اعجاز قرآن از سوی مستشرقان
۲۷۱		مستشرقان و نگاه اسطوره‌ای به قرآن
۲۷۷		مستشرقان و معارف قرآن
۲۷۷		قانون‌گذاری
۲۷۹		اهداف دین
۲۸۲		جبر و اختیار
۲۸۴		جایگاه زن
۲۹۴		اعتراف مستشرقان به ولایی معارف قرآن
۲۹۷		ضمائم
۳۰۵		فهرست منابع

تبارشناسی واژه

خاورشناسی برابر نهاده واژه «استشراق» است و برگرفته از واژه «شرق» که در این ساخت به معنای طلب چیزی است. لذا «استشراق» یعنی طلب زبان‌ها، دانش‌ها و ادیان مشرق زمین. به عبارت دیگر خاورشناسی در پی شناخت مشرق زمین از خلال پژوهش‌های زبانی، دینی، تاریخی و اجتماعی و مانند آن است. بنابراین «مستشرق» یا خاورشناس یعنی کسی که از معارف، زبان و ادبیات مشرق آگاهی ویژه‌ای دارد و علاوه بر این به مباحث باستان‌شناسی، تاریخ، آواشناسی، موسیقی، هنر و دین و ... هم می‌پردازد. برای نخستین بار واژه «مستشرق» در ۱۶۳۰ بر یکی از اعضای کلیسای یونان اطلاق شد و در ۱۶۹۱ از شخصی به نام «صموئل کلارک» به عنوان خاورشناس برجسته یاد شد.^۱

۱. اسماعیل لویج احمد، فلسفه الاستشراق، دار الفكر العربی، قاهره، ۱۹۹۸، ص ۲۲.

در زبان انگلیسی «Orientalist» یعنی کسی که در زبان‌های شرقی و ادبیات شرق زمینی مهارت دارد.^۱ به نظر برخی، خاورشناسی یعنی دانشی که به حوزه فقه اللغه مربوط می‌شود و شرق در واژه «استشراق» لزوماً به معنای مشرق زمین به معنای جغرافیایی نیست، به قول «جویدی» شرق شناسی ابزاری برای بررسی نفوذ بین شرق و غرب بوده و هدف اصلی آن افزون بر مطالعه زبان‌ها و لهجه‌ها و تحولات تاریخی این ملت‌ها، بررسی ارتباط استوار بین تمدن غرب و شرق است، شرقی که به مثابه دروازه تاریخ روح انسانی است. بنابراین تنها بررسی زبانهای خاموش یا توصیف عادات ملت‌های مشرق زمینی در حوزه کار خاورشناسی نیست، بلکه بررسی و آگاهی از قوای معنوی و ادبی مهم و برجسته‌ای است که در تکوین فرهنگ بشری تأثیرگذار بوده است.

این واژه در گذشته به دو معنا به کار می‌رفت:

۱- معنای نخست بر مکتبی در هنر و بر مجموعه‌ای از هنرمندان دلالت می‌کرد که بیش تر آنها از اروپای غربی بوده‌اند. یعنی جهانگردانی به سوی شرق که برای مدتی در خاورمیانه و آفریقای شمالی می‌ماندند و آن چه را دیده بودند، ترسیم می‌کردند و در این باره خیال‌پردازی هم می‌نمودند.

۲- معنای دوم که بیش تر رواج دارد و ارتباطی به معنای قبلی ندارد، معنای تخصصی و علمی است. این واژه در این معنا به عصر گسترش دانش در

اروپای غربی از دوره رنسانس اطلاق می‌شود. یعنی متخصصان تمدن هلنی که به یونان و لاتینی‌ها که به لاتین می‌پرداختند و در این بین گروهی هم به زبان عربی مشغول بودند. بدین ترتیب دو گروه نخست را انسان‌گرایان و گروه سوم را خاورشناسان می‌نامیدند.

از نظر اندیشمندان و ادبای مشرق زمین نیز خاورشناسی به معانی و مفاهیم یکسانی به کار نرفته است. از نظر برخی، خاورشناسی امروز به معنای بررسی تاریخ شرق و زبان و دانش‌ها و عادات و باورها و اسطوره‌های مشرق زمینی توسط غربیان می‌باشد^۱ به عبارت دیگر خاورشناس کسی است که به بررسی زبان‌های شرقی و ادبیات آن برای شناخت مسائل «ملل مشرق زمینی از جمله عادات، اخلاق، تاریخ، دین، دانش‌ها و ادبیات آنها می‌پردازد».^۲

اسعد داغر می‌گوید: «خاورشناسی اساساً جایی است علمی که به بررسی تمدن‌های شرقی گذشته و حال، باستانی و کنونی و دستاوردهای روحی و فکری و ادبی و هنری و دینی این تمدن‌ها و مسائل مربوط به تمدن‌های کهن از جمله ملت‌ها و نژادها و ادیان که هر یک نشان از زندگی و تمدن بشری دارد، می‌پردازد».^۳

آن چه از مجموع این سخنان بر می‌آید این که خاورشناسی:

۱- دانشی است مربوط به حوزه زبان، ادبیات، باورها.

۱. زیات احمدحسن، تاریخ الأدب العربی، ص ۵۱۲

۲. اسکندری احمد، المفصل فی تاریخ الأدب العربی، ص ۴۰۸

۳. أسعد داغر یوسف، مصادر الدراسة الأدبیة، ج ۲ ص ۷۷۱